

Maatschappelijk relevante projecten

Overal
en altijd
leren!

LEERLINGEN VAN SBO DE WINGERD
LEREN OVERAL EN ALTIJD. DANKZIJ EEN
FOTOGRAAF MET EEN GREENSCREEN
BELANDDEN ZIJ ZELFS OP DE MAAN.

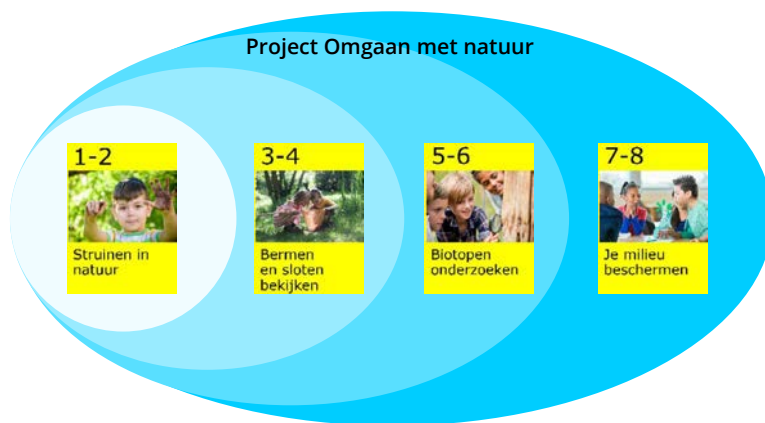
Inleiding

Jeelo heeft 12 projecten voor groep 1 tot en met 8 over maatschappelijk relevante onderwerpen. Alle groepen zijn tegelijk met hetzelfde project bezig. Peuters en kinderopvang kunnen meedoen.

Project Based Learning

Jeelo kiest heel bewust voor projectmatig werken en niet voor thematisch werken. De projectmatige opzet van Jeelo is afgeleid van Project Based Learning (PBL)*. Leerlingen werken in kleine groepjes aan een projectresultaat op school en in hun omgeving. Dit projectresultaat moet voldoen aan eisen van de opdrachtgever of eisen die zij zelf stellen. Leerlingen onderzoeken en ontwerpen om te komen tot een projectresultaat dat aan alle eisen voldoet. Samen presenteren zij het resultaat, reflecteren en komen eventueel tot verbeteringen. Zo komen de 21ste-eeuwse vaardigheden allemaal aan bod en komen de 12 maatschappelijk relevante onderwerpen het beste tot hun recht.

**De Michigan State University in de VS heeft onderzoek gedaan naar het effect van PBL. De conclusie: PBL is een krachtige methodiek die leerlingen verbindt met realistische omgevingen en doelen. Het verhoogt het leerrendement van alle leerlingen. Lees meer: Larmer e.a., Setting the Standard for Project Based Learning, 2015*

Steeds grotere scope

Een Jeelo-school doet zes projecten het ene jaar en zes projecten het andere jaar. Daardoor doet een leerling binnen zijn basisschoolperiode elk project vier keer, steeds op zijn eigen niveau en met een steeds grotere scope. Zo leren de leerlingen steeds meer over het maatschappelijk relevante onderwerp.

Overall en altijd leren

Leerlingen leren niet alleen op school. Leerlingen leren in en met hun omgeving. Ze leren letterlijk in de maatschappij. En maatschappelijke organisaties komen de school in om te helpen met het bereiken van leerdoelen.

De 3 pijlers van elk project

Samen leven

Leerlingen leren inzien waarom ze iets leren en krijgen het gevoel: Ik heb er zin in! Om dit te bereiken worden bij elk project organisaties in de buurt van de school betrokken.

Samen werken

Leerlingen krijgen het gevoel: Ik kan het! In de projecten ligt de nadruk op competenties. Alle 21st century skills komen aan bod.

Zelfstandig leren

Leerlingen krijgen het gevoel: Ik hou vol! Zelfstandig leren kunnen leerlingen niet vanzelf. Leren leren van leerlingen is daarom een rode draad door alle projecten.

Inhoud

Omgaan met elkaar	4 - 5
Maken van je eigen product	6 - 7
Leren voor later	8 - 9
Zorgen voor dieren	10 - 11
Beleven van onze planeet	12 - 13
Veilig in het verkeer	14 - 15
Zorgen voor jezelf en anderen	16 - 17
Omgaan met geld	18 - 19
Leren van personen van vroeger	20 - 21
Inrichten van je omgeving	22 - 23
Omgaan met natuur	24 - 25
Veilig helpen	26 - 27

Peuters en de kinderopvang kunnen ook meedoen. Vraag naar de aparte brochure.

Omgaan met elkaar

We leven samen met allerlei verschillende mensen met verschillende waarden en normen. Hoe ga je daarmee om? Hoe kun je die verschillen leren waarderen?

De leeromgeving: speeltuin, opa en oma, verzorgingshuis, poppenspeler, kunstenaar,

Groep 1-2 Samen spelen

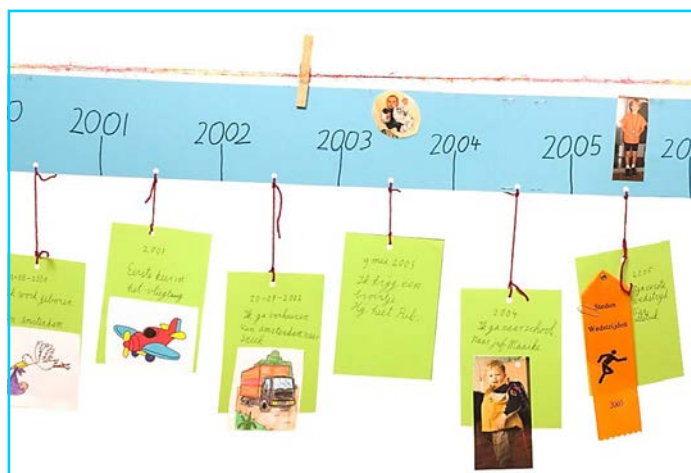
"Er zitten heel veel verschillende kinderen in mijn klas. Iedereen houdt van andere dingen.

We maakten selfies. En een kunstenaar hielp ons met een zelfportret maken. We hebben alles opgehangen. Dan ziet iedereen hoe leuk dat is."

Emoties herkennen

Zing en speel Wie doet er mee?

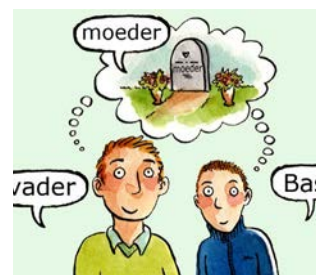
Groep 3-4 Leven in een gezin

"We hebben stambomen gemaakt van onze families. Bij sommige kinderen is die heel groot. Een opa vertelde over zijn reuzenstamboom in de klas.

Ik heb ook een tijdbalk van mijn leven gemaakt. Met oude foto's erbij. Nu weet iedereen meer van mij."

De kindertijd van opa en oma

Soorten gezinnen

Groep 5-6 Vrienden in een groep

"Eerst gingen we met bureau Halt door de wijk lopen. Toen maakte ik met 3 vrienden een rap over onze vriendschap, groepsdruk en je eigen mening. De tekst kwam in onze dorpskrant. De rap zingen we nog steeds."

Sociale media gebruiken

Teken je sociale netwerk

Groep 7-8 Waarderen van verschillen

"Ons groepje maakte een krant over recht van gelijke behandeling. We interviewden verschillende mensen daarvoor en hielden rekening met feiten en meningen. Een echte journalist gaf ons tips. Het was best veel werk, maar dat is altijd bij een krant."

Multiculturele samenleving

Een poster over nep en echt

Steeds grotere scope in project Omgaan met elkaar

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van feit naar mening: kinderen beschouwen op hun eigen niveau verschillen tussen mensen en verschillende situaties in het omgaan met elkaar. Vervolgens vormen ze een eigen mening.
- Van dichtbij naar veraf: kinderen leren over de situatie op school, in hun gezin, in groepen en in de maatschappij.
- Van nu naar vroeger in de tijd: kinderen beschouwen de tijd van nu, de tijd van hun eigen leven en de tijd vanaf de 2^e wereldoorlog.
- Van tweetallen naar groepen: kinderen werken in tweetallen, kleinere en grotere groepen. Ze geven elkaar feedback en ontvangen van elkaar feedback.

Maken van je eigen product

We gebruiken dagelijks allerlei producten. Wie maken die producten? En hoe zien de productieprocessen eruit? Leerlingen gaan zelf aan de slag met productontwikkeling.

De leeromgeving: molenaar, fabriek, loodgieter, stylist, bouwplaats,

Groep 1-2 Koekjes en schalen maken

“We zijn bij de molen geweest met een zak graan van de boer. In de molen werd het meel gemaakt. Daar hebben we koekjes van gebakken op school. Heel veel verschillende koekjes. We hebben ook een koekjesschaal gemaakt en geverfd in 2 kleuren.”

Van graan tot brood

Onderzoek materialen

Groep 3-4 Huizen en torens bouwen

“We zijn op de bouw geweest. We moesten een helm op. Ze waren fundamenteen aan het storten voor een flat. Op school heeft de metselaar ons geholpen met een muurtje metselen. Dat mocht in de hal. Op het einde van het project hebben we torens van stokjes en spekjes gebouwd. Die van ons was de één na hoogste.”

Wat doet een metselaar?

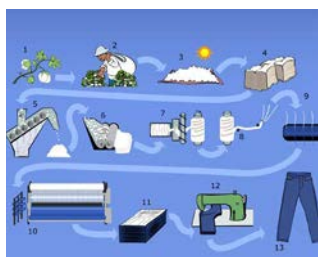

Ontwerp je droomhuis

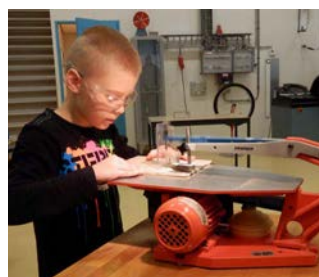

Groep 5-6 Kleding en meubels ontwerpen

“Van oude kleren mochten we nieuwe kleren maken. Ik heb zelf een patroon getekend. In de hal stonden 3 naaimachines. Er waren 2 oma’s en 1 opa die ons hielpen. Ik heb ook plastic gemaakt. Ik heb knopen gemaakt voor op mijn T-shirt. Tot slot moest iedereen een stroomschema maken. Mijn schema liep van katoenplant tot T-shirt.”

Van plant tot spijkerbroek

Ontwerp en maak een meubel

Groep 7-8 Een product ontwikkelen

“Een product ontwikkelen is echt veel werk. Je moet eerst een prototype maken en dat testen. Ik heb een frisdrank ontworpen. Eerst een smaak bedenken, maken en proeven. Dan een fles kiezen en een etiket maken. En dan ook nog een verpakking voor het vervoer van 6 flessen bedenken. Het was heel leuk. Mijn zusje wil dit ook in groep 7 doen.”

(De)monteer een apparaat

Hoe werkt een fiets?

Steeds grotere scope in project Maken van je eigen product

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van grondstof tot materiaal: kinderen leren over grondstoffen en doen materialenkennis op.
- Van constructie tot werking: kinderen ontdekken hoe producten in elkaar zitten. Welke constructies, verbindingstechnieken, overbrengingsprincipes en besturingstechnieken worden gebruikt?
- Van ambacht tot fabriek: kinderen bestuderen productieprocessen van begin tot eind.
- Van ontwerpen tot gebruiken: kinderen doorlopen de ontwerpstappen en maken en gebruiken uiteindelijk het product zelf.

Leren voor later

Wat kun je van vroeger en van nu leren dat belangrijk is voor jezelf voor later?
Welke talenten heb je al en hoe ontwikkel je die verder?

De leeromgeving: (groot)ouders, coach, filmmaker, kunstenaar, productontwikkelaar,

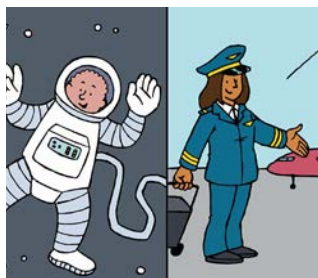

Groep 1-2 Je talent ontdekken

"We gingen praten over regels in spelletjes en regels op school. We mochten de regels veranderen. Dat was heel leuk. Toen kwam er een kist met boeken over beroepen in de klas. Elk beroep heeft ook regels. Ik wil automonteur worden en dan moet je alles controleren en veilig werken. De talentenshow op het einde was cool. Ik deed 3 koprollen en Mark speelde keyboard. Alles werd gefilmd. Groep 8 klapte heel hard voor ons."

Leer een taak

Leer over beroepen

Groep 3-4 Een uitvinding doen

"Ik heb een lapbook gemaakt over uitvindingen. Over de fiets en de gloeilamp. We mochten zelf vliegtuigjes vouwen en kijken wie het verste kwam. We hebben op het einde een nieuw muzikinstrument uitgevonden: de triool. Een muzikant kwam ons helpen. Het was best lastig om mooie klanken uit te vinden."

Van vuur tot lamp

Maak een lapbook

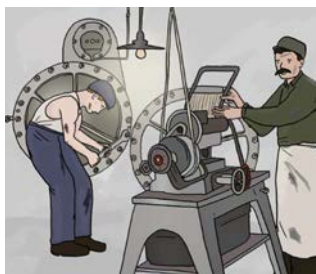

Groep 5-6 Een beroep presenteren

“Elke week kwam er een vader of moeder vertellen over hun beroep. We mochten ook een keer mee naar een werkplaats. Ik wist niet dat er zoveel beroepen waren. Onze beroepswand was te klein voor al onze informatie. Ons groepje heeft ook een tableau vivant gemaakt over beroepen uit de middeleeuwen. Beroepen die nu heel anders zijn.”

Een banenmarkt op school

Werken toen en nu

Groep 7-8 Een verkiezing houden

“Het project ging eerst over de Tweede Wereldoorlog en de oorlog in Srebrenica. Iemand die in Bosnië had gewoond, hebben we geïnterviewd. We ontwierpen er een herdenkingsmonument voor. Toen leerden we over vrede, de EU en democratie. We mochten stemmen wie van ons in de leerlingenraad mocht zitten. We maakten reclame voor onszelf of iemand anders met een poster, filmpje of radiospotje. Twee leerlingen mogen nu elke 2 maanden praten met de directeur.”

Nederlandse koloniën

Lied: Stem op mij!

Steeds grotere scope in project **Leren voor later**

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van talent tot expert: kinderen leren onderzoeken welke talenten ze hebben en hoe ze die kunnen inzetten en ontwikkelen.
- Van alleen tot samen: kinderen leren waarom samenwerken belangrijk is en waarom je daarbij afspraken en regels moet maken, en taken moet verdelen om elkaars talenten te benutten.
- Van verleden tot toekomst: kinderen leren hoe het verleden het heden en de toekomst beïnvloedt.
- Van goed tot beter: kinderen leren wat het nut is van evalueren en het opstellen van verbeterpunten, zowel op persoonlijk vlak als in een groter verband (vooruitgang van de samenleving).

Zorgen voor dieren

Veel mensen hebben een of meer huisdieren. Bij het verzorgen van een dier komt vaak meer kijken dan je in eerste instantie denkt. Hoe zorg je goed voor een dier?

De leeromgeving: kinderboerderij, asiel, heemtuin, Vlinderstichting, IVN, bioloog,

Groep 1-2 Omgaan met dieren

"We hebben zelf een insectenhotel gebouwd. Op het speelplein. Met een insectenzuiger en penseel hebben we toen kleine dieren gevangen."

Naast het hotel hebben we een voerplaats voor vogels gemaakt. Op het laatst heeft iedereen een dier uitgezocht om over te vertellen. Ik heb verteld over de hooiwagen."

Een insectenhotel maken

Hoe pak je een slak op?

Groep 3-4 Dieren binnen en buiten verzorgen

"We hebben samen kikkervisjes gevangen en verzorgd. Ze kregen eerst pootjes aan de achterkant. We hebben geleerd over vogels in Nederland. We hebben samen met IVN vogels gespot. Ik ken nu wel 10 vogels. Ik heb er een boekje over gemaakt."

Hoe verzorg je een konijn?

Vogels in Nederland

Groep 5-6 Huisdieren verzorgen

“Ik wil heel graag een hond. In dit project heb ik geleerd dat dat heel veel werk is en ook geld kost. De meneer van de dierenwinkel heeft ons er heel veel over verteld. Ik heb toen zelf een weblog gemaakt over honden. Over zijn voer, verzorging en zijn gezondheid.”

Voer afwegen

Maak een terrarium

Groep 7-8 Jonge dieren verzorgen

“Van een boer hebben we 6 bevruchte eieren en een broedmachine geleend. Er zijn er 5 uitgekomen. De kuikens hebben we zelf verzorgd en op het einde van het project weer terug gebracht naar de boer. Ik heb samen met een maatje een PowerPoint presentatie gemaakt voor de levenscyclus van de kip met een procentencirkel erbij.”

Wees verantwoordelijk

De kip als productiedier

Steeds grotere scope in project Zorgen voor dieren

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van kennis vergaren naar verzorgen: kinderen leren meer feiten over bouw, voeding, leefomgeving en gedrag van dieren om vervolgens beter voor dieren te kunnen zorgen.
- Van observeren naar onderzoeken: kinderen leren beter naar dieren kijken en leren dieren onderzoeken om beter het belang van een goede verzorging te begrijpen.
- Van af en toe tot dagelijks verzorgen: kinderen leren dat zorgen voor dieren verantwoordelijkheid en discipline vraagt.
- Van eenvoudig naar complex presenteren: kinderen leren hun kennis en ervaringen presenteren in tekst en in beeld, mondeling en schriftelijk of een combinatie daarvan.

Beleven van onze planeet

Op en om de aarde valt veel te bekijken en te beleven. Leerlingen onderzoeken allerlei natuurverschijnselen en verwonderen zich erover.

De leeromgeving: IVN, weerstation, iemand in het buitenland, presentator,

Groep 1-2 Genieten van het seizoen

"Het was herfst. We hebben wind, zon en regen gevangen. Dat kan echt. We hebben ook een regenboog gemaakt met een glas water en ook een regenboog geschilderd. Op het einde hebben we een tentoonstelling gemaakt over de herfst. Alle papa's en mama's kwamen kijken."

Maak een tentoonstelling

Houd een weerkalender bij

Groep 3-4 Meten van het weer

"Elke dag keken we naar het weer. Er zijn echt veel soorten wolken. Een boer kwam in de klas vertellen waarom hij ook elke dag naar het weer kijkt.

We hebben de temperatuur gemeten en een windwijzer en regenmeter gemaakt. Ik mocht ook het weer presenteren voor de camera. Het was net echt."

Maak een wolk in een pot

Wind

Groep 5-6 Strijden tegen water

"We hebben geleerd dat Nederland een echt waterland is. Wij wonen in laag Nederland. We hebben op een dijk gelopen met een mevrouw van het waterschap. Zij legde uit waarom dijken zo belangrijk zijn. We hebben er een persbericht over gemaakt. Ons verhaal kwam in de plaatselijke krant."

De watersnoodramp in 1953

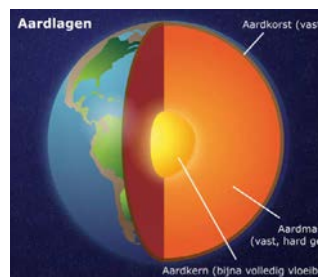
Hoog en laag Nederland

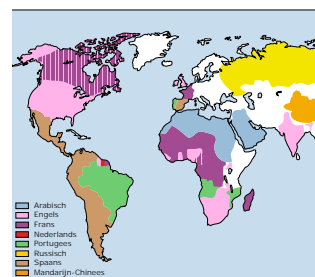
Groep 7-8 Reizen over de wereld

"We mochten zelf een reis over de wereld uitstippelen. De reisbeschrijving moest gaan over het klimaat, de omgeving, de mensen en de bezienswaardigheden.

Ons groepje ging op bezoek bij het reisbureau. De mevrouw heeft ons veel tips gegeven. Wij hebben veel werelderfgoederen uitgekozen voor onze reis. Daarom zijn we begonnen bij de Waddenzee. We hebben er een grote kaart met legenda bij gemaakt."

De opbouw van de aarde

De wereldbevolking

Steeds grotere scope in project Beleven van onze planeet

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van beleven tot betrokkenheid: kinderen verwonderen zich over hun omgeving. Door beleven, ontdekken en onderzoeken raken kinderen meer betrokken.
- Van dichtbij tot veraf: kinderen leren over hun directe omgeving, hun provincie, hun land en de hele wereld.
- Van informatie verzamelen tot verwerken: kinderen verzamelen gegevens door metingen of via internet. Ze ordenen, interpreteren en waarderen de gegevens om vervolgens keuzes te maken en de informatie te verwerken.
- Van kaarten lezen tot kaarten maken: kinderen leren kaarten lezen, leren topografie en maken zelf kaarten met legenda's.
- Van mondeling tot schriftelijk communiceren: kinderen videobellen, presenteren voor een camera, communiceren per persbericht en per e-mail.

Veilig in het verkeer

Leerlingen gaan dagelijks door het verkeer naar school. Hoe kan dat zo veilig mogelijk? Wat moet je daarvoor weten en kunnen?

De leeromgeving: fietsenwinkel, wijkagent, buschauffeur, verkeerspark,

Groep 1-2 Veilig in het verkeer 1

"We mochten onze fiets of step meenemen naar school. De fietsenmaker vertelde of ze veilig waren. Daarna ging ik mijn step pimpen. Ik maakte een vlag erop, zodat iedereen mij beter kan zien.

Groep 8 maakte een loopparcours voor ons op het schoolplein. We maakten zelf verkeersborden en oefenden met oversteken. Daar kregen we een diploma voor."

Steek over bij een zebrapad

Hoe speel je veilig buiten?

Groep 3-4 Veilig in het verkeer 2

"We leerden eerst regels over oversteken. Op een parcours moesten we laten zien dat we veilig konden oversteken. Daarna maakten we een lange wandeling door de wijk. Iedereen vertelde waar hij speelde. Samen met een meneer van de gemeente keken we of het daar veilig was. Ik ga nu toch liever op het veldje spelen dan in onze straat. Zeker als er een goaltje bij komt. Dat had de meneer beloofd. Op het einde maakte ons groepje een kwartspel over veilig spelen."

Kijk je fiets na

Leer over verkeersborden

Groep 5-6 Veilig in het verkeer 3

"Er stond een grote vrachtwagen voor de school. We oefenden met de dode hoek. Die is best groot. De vrachtwagenchauffeur vertelde hoe lastig dat voor hem is. Daarna mocht elk groepje een kruispunt in de wijk onderzoeken. Wat is veilig en wat niet? We maakten een top 3 van gevaarlijke en een top 3 van veilige kruispunten in onze buurt. Tot slot liet ik op het fietsparcours op het schoolplein zien dat ik alle fietsregels wist."

Waar zit de dode hoek?

Voorrang

Groep 7-8 Veilig in het verkeer 4

"We mochten een stad uitzoeken in Nederland. We stippelden een route uit naar die stad met de fiets en met het OV. Met de fiets heb je wel 2 dagen nodig. We herhaalden alle verkeersregels en leerden er nog meer bij. Over rotondes en signalen. Daarna moesten we op voor het echte verkeersexamen. Aan het einde van het project maakte ons groepje een voorlichtingsfilm over rotondes. Daarvoor interviewden we mensen op de rotonde bij de school."

Reizen met het ov

Fietsen voor gevorderden

Steeds grotere scope in project Veilig in het verkeer

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van eenvoudige naar complexe verkeerssituaties: kinderen leren eerst de verkeersafspraken voor spelen, lopen en fietsen. Er komen steeds complexere situaties aan de orde, zoals voorrangskruisingen en rotondes.
- Van het schoolplein tot in het verkeer: kinderen oefenen eerst vaardigheden op het schoolplein en later in een verkeerssituatie.
- Van dichtbij tot veraf: kinderen leren over verkeer in de directe omgeving en uiteindelijk buiten de wijk.
- Van een veilige speelplek kiezen tot een veilige route plannen: kinderen beoordelen plekken en routes op criteria als veiligheid, verkeersdrukke en reistijd.
- Van je houden aan afspraken tot zelf risico's inschatten: kinderen leren zich te houden aan gemaakte afspraken. Later herkennen ze risicovolle situaties en nemen ze zelf maatregelen.

Zorgen voor jezelf en anderen

Gezondheid vindt iedereen belangrijk. Hoe zorg je niet alleen voor lichamelijk welbevinden, maar ook voor psychisch en sociaal welbevinden van jezelf en anderen?

De leeromgeving: supermarkt, diëtiste, lichamelijk gehandicapte, tandarts, opticien,

Groep 1-2 Wassen en eten

"We gingen heel veel koken. Soep en broodjes gezond maken. De groenteboer kwam langs. We mochten alles proeven. Rauwe groenten vind ik lekker. Daarna maakten we groente- en fruitspiesjes. We hebben ook een spa gemaakt met een voetbadje, hoofdmassage en ligbedden."

Maak soep

Leer over je lichaam

Groep 3-4 Zuinig op tanden en zintuigen

"We deden een smaaktest met zout, zuur, zoet en bitter. Dat was best spannend. We deden ook een poetstest. Mijn tanden waren achterin blauw. De mondhygiëniste zei dat ik daar langer moet poetsen. We leerden ook over hoofdluis. Ik heb daarna zelf haargel gemaakt."

Maak een kalender over eten

Sportdag

Groep 5-6 Wijzer sporten

“Iedereen ging zijn conditie testen, hartslag meten en body mass index berekenen. We moesten toen allemaal een plan maken om fitter te worden. Een judoleraar hielp ons daarbij. We mochten elke dag ook buiten daaraan werken. Ik heb een folder gemaakt over fit blijven. Veel bewegen en veel water drinken is heel belangrijk.”

Meet je BMI

De schijf van 5

Groep 7-8 Gezonder leven

“We hebben veel geleerd over ons lichaam. In het gezondheidscentrum kregen we uitleg van een arts. We leerden ook over ons gedrag. Nu snap ik waarom mijn broer toch ging roken terwijl hij het vies vond. De beloning is dat hij er vrienden bij kreeg. Dat heet groepsdruk. Ik heb er met 6 klasgenoten een toneelstuk over gemaakt.”

De puberteit

Leefstijlziektes

Steeds grotere scope in project Zorgen voor jezelf en anderen

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van wassen tot werken aan de conditie: kinderen leren over lichaamsverzorging, hygiëne, verzorging van zintuigen, hun conditie en de invloed van hun leefstijl op hun lichaam.
- Van snoepen tot gezonde voeding: kinderen leren over het verschil tussen eten en snoepen, over de schijf van vijf en de hoeveelheid voeding en drinken.
- Van lichamelijke tot geestelijke en sociale gezondheid: kinderen leren over infectieziektes, leefstijlziektes en zonder stress omgaan met elkaar.
- Van opkomen voor jezelf tot opkomen voor anderen: kinderen leren nee zeggen en samen sociale problemen, zoals pesten, oplossen.
- Van eenvoudige tot complexe planningen maken: kinderen maken een kalender voor zichzelf, een plan voor een groepje of zelfs een plan voor een hele klas of school.

Omgaan met geld

We worden dagelijks verleid tot consumptie. Op straat, in de winkel, op tv en in sociale media. Maar ook door anderen. Hoe ga je hiermee om?

De leeromgeving: bank, (speelgoed)winkel, marktkoopman, kringloopwinkel, NIBUD,

Groep 1-2 Een winkel maken

"We hebben klusjes gedaan op school. Ook voor de directeur. We kregen overal muntjes voor. Die deden we in een eigen gemaakte spaarpot. Daardoor konden we dingen kopen in onze winkel met zelfgemaakte spulletjes. De winkel werd steeds groter. Een stukje van de winkel hebben we nog steeds."

Een winkel bezoeken

Maak een kado van klei

Groep 3-4 Een speelgoedmarkt houden

"Reclame moet je niet altijd geloven. Het lijkt soms mooier dan in het echt. We hebben een speelgoedmarkt gemaakt en mochten daarvoor ook reclame maken. Maar dan wel eerlijke reclame. Een mevrouw die veel over reclame maken wist, hielp ons. Papa's en mama's kwamen spulletjes kopen."

Speelgoed van toen

Kopen of niet kopen?

Groep 5-6 Geld verdienen

“We mochten met z’n tweeën zelf een dienst bedenken om te verkopen. Wij kozen voor onkruid wieden. Een echte verkoper kwam vertellen hoe je een dienst moet verkopen. Dat je goed moet vertellen wat je wel en niet doet, dat je heel beleefd moet zijn en ook van tevoren een prijs moet afspreken. We hebben samen wel 6,50 euro verdiend!”

Maak je eigen zakgeldcontract

Maak reclame

Groep 7-8 Ondernemen

“Elk groepje kreeg 5 euro van de directeur te leen. Daar gingen we ons eigen bedrijf voor oprichten. We moesten geld gaan verdienen. Wij wilden armbandjes verkopen. Een ondernemer hielp ons met een begroting maken. We hebben kralen en touw ingekocht en slingers voor de versiering van onze kraam. De armbandjes hebben we voor 60 cent verkocht. Op het laatst hebben we de 5 euro teruggegeven aan de directeur en 220 euro ging naar het goede doel.”

Consumeren en consuminderen

Organiseer een sponsoractie

Steeds grotere scope in project Omgaan met geld

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van uitgeven tot begroten: kinderen leren sparen en budgetteren.
- Van reclame tot consumenteninformatie: kinderen leren onderscheid maken tussen reclame en serieuze consumenteninformatie.
- Van koper tot bewuste consument: kinderen vergelijken aankopen op prijs en kwaliteit. Ze worden zich bewust van de duurzaamheid van producten.
- Van kopen tot verkopen: kinderen kopen en ruilen producten en verkopen (eigen) producten.
- Van handelen tot onderhandelen: kinderen leren dat bij handel er sprake moet zijn van een eerlijke ruil. Er moet voor beide partijen een win-winsituatie zijn.

Leren van personen van vroeger

Veel personen uit de geschiedenis hebben nog steeds een belangrijke invloed op ons dagelijks leven. Wat kunnen we van deze personen leren?

De leeromgeving: bibliotheek, verzorgingshuis, museum, oorlogsheld, verhalenverteller,

Groep 1-2 Jouw leven

"Het project ging over het leven van Annie M.G. Schmidt. Ze vonden haar vroeger niet netjes, omdat ze brutaal was. Nu vinden we haar normaal. We hebben haar liedjes gezongen. Over wassen in een teiltje. En over een kolenman die kolen met het paard bracht om te koken. We zijn ook naar een oud huis geweest. De keuken was ook een soort badkamer. Een hele oude meneer vertelde erover. Daarna maakte ik een drieluik over mijn eigen leven vroeger, nu en later."

Zing: Toen, nu en later

Maak een fotoboek

Groep 3-4 Je mening over helden

"Mijn opa is mijn held. Hij maakt me altijd blij en door hem kan ik goed kanoën. Vroeger had je ook helden. Aletta Jacobs is nog steeds een held. Door haar mag ik nu ook naar school. Michiel de Ruijter was een andere held. Dat varen vind ik wel stoer, maar ik vind hem geen echte held. We hebben van een meneer van het archief een rondleiding gehad langs beelden in ons dorp. Hij wist alles. Op het einde speelde ik een standbeeld van mijn eigen held."

Leer over Aletta Jacobs

Speel een levend standbeeld

Groep 5-6 Je mening over eerlijke handel

"Eerst ging het project over de Gouden Eeuw en de VOC en hoe Nederland rijk werd. Maar zoals de handel toen ging, was niet eerlijk. Een exporteur in peren vertelde over hoe dat nu beter gaat. Ik maakte er een rap over. Met de klas maakten we ook een foodverhaal voor 2040. Het ging over een voedselmachine met lekker en gezond voedsel en genoeg voor iedereen."

Maak een tijdbalk

Wereldhandel en de VOC

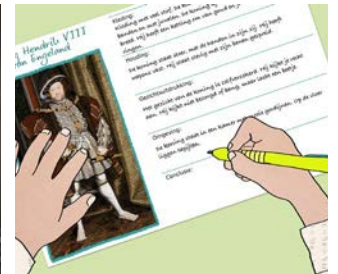
Groep 7-8 Je mening over macht

"We speelden een rollenspel over macht en gezag. Dat was serieus, maar ook heel grappig. Nou, geef mij maar gezag. Daar heb je meer aan. We leerden over machthebbers van vroeger. Als zij hun gezag verloren, kwam er vaak geweld."

Daarover ging mijn betoog. Dat mochten we schrijven op een middelbare school samen met 5-vwo-leerlingen met het eindexamenvak geschiedenis."

Leer over Willem van Oranje

Portretten van machthebbers

Steeds grotere scope in project Leren van personen van vroeger

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

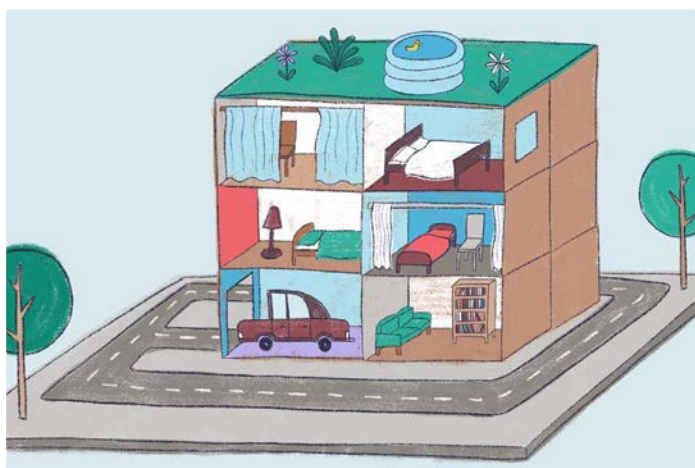
- Van verleden tot heden: kinderen leren over personen van vroeger. Wat hebben zij bereikt en wat merken wij er nu nog van?
- Van observeren, luisteren tot verbeelden: kinderen bekijken platen van vroeger, luisteren naar verhalen en verbeelden de gebeurtenissen in een tekening of rollenspel.
- Van tijdsaanduiding tot tijdbalk: kinderen leren verschillende tijdsaanduidingen gebruiken en een tijdbalk maken.
- Van feit tot mening: kinderen leren feiten en meningen onderscheiden en ze leren hun mening mondeling en schriftelijk verwoorden.
- Van leren tot evalueren: kinderen leren leren, ze maken een woordweb en een mindmap, ze plannen en evalueren.

Inrichten van je eigen omgeving

Er zijn grote en kleine landen, landen met veel inwoners en landen met weinig inwoners. In sommige landen wonen de mensen dicht op elkaar, in andere landen wonen ze juist verspreid. Hoe gaan we zorgvuldig en slim met de beschikbare ruimte om? En is dat in elk land hetzelfde?

De leeromgeving: architect, gemeente, eigenaar bijzonder huis, gids, planoloog,

Groep 1-2 Wonen in je straat

"Iedereen heeft zijn slaapkamer in het klein in een schoenendoos gemaakt. Daar hebben we toen een flat van gebouwd. Het dak is voor iedereen. Daarom hebben we er een speeltuin op gemaakt. De flat staat nu nog in de bouwhoek. We spelen er soms nog mee."

Soorten huizen herkennen

Ontdek je straat

Groep 3-4 Zorg voor je wijk

"Het project begon met een rondleiding door de wijk. Een man van de gemeente vertelde over het riool en de verlichting in de straat. We hebben ook papier geprikt in de straat. Ik wist niet dat voor de straat zorgen zoveel werk was."

Buizen door de wijk

Zo zag een huis er vroeger uit

Groep 5-6 Vrije tijd in je buurt

“We zijn eerst in het buurthuis geweest. We moesten daarna zelf een rondleiding maken door de wijk voor een nieuw klasgenootje. Ik gebruikte daarbij Google Earth. Dat was voor mijzelf ook heel leuk. Ik heb ontdekt dat er veel meer te doen is in onze buurt dan ik dacht.”

Waar is wat te doen in je wijk?

Toerisme in Nederland

Groep 7-8 Ontwikkeling van je gemeente

“We hebben met de hele klas een wijk ontworpen. Elk groepje kreeg een stuk grond om in te richten. Toen we alle stukken grond aan elkaar legden, hadden we te veel zwembaden en te weinig huizen om in te wonen. Toen moesten we samen overleggen om er toch een goede wijk van de maken. Een mevrouw van de ruimtelijke ordening van de gemeente heeft ons plan beoordeeld.”

Verstedelijking van Nederland

Doe historisch onderzoek

Steeds grotere scope in project Inrichten van je eigen omgeving

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van dichtbij naar veraf: kinderen leren over de inrichting van hun huis, de straat, de wijk, hun stad of dorp, en hun gemeente en provincie.
- Van leven naar genieten: kinderen maken dagelijks gebruik van voorzieningen zoals de riolering en de groenvoorziening, maar ook van voorzieningen voor onze vrije tijd zoals speelterreinen.
- Van onderhoud tot ontwerp: kinderen onderhouden of ontwerpen zelf hun omgeving.
- Van globale kaart naar gedetailleerde plattegrond: kinderen leren kaartlezen en kaarten maken, ze schatten afstanden en rekenen met schaal.
- Van nu naar vroeger en naar de toekomst: kinderen bekijken hoe hun omgeving er vroeger uitzag en hoe hun omgeving zich ontwikkelt.

Omgaan met natuur

Zonder natuur, planten en dieren kunnen mensen niet leven. Hoe zijn planten, dieren en mensen van elkaar afhankelijk? En hoe gaan we zuinig met natuur om?

De leeromgeving: egelopvang, strandwacht, groenvoorziener, akkerbouwer, IVN,

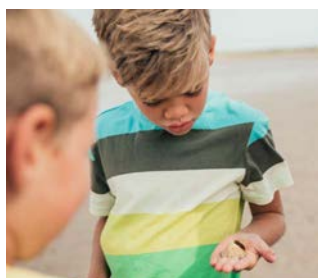

Groep 1-2 Struinen in de natuur

"We zijn veel buiten geweest. Op het schoolplein hebben we gezocht naar dieren. Daar zijn meer dieren dan ik dacht. In het park hebben we gezocht naar een eik, beuk, lijsterbes en spar. En in de klas hebben we schelpdieren en regenwormen met een loep onderzocht. Op het einde mocht ik een doos maken vol natuurschatten."

Zoek de boom

Dieren van strand en duin

Groep 3-4 Bermen en sloten bekijken

"Met een visnet, emmer en loep zijn we met z'n allen naar de sloot geweest. We hebben veel diertjes gevonden. De meneer van Veldwerk Nederland kende alle namen van de dieren en planten. We hebben ook planten gevonden die je kunt eten. Op school hebben we voor eetbare planten gezorgd. We hebben er een salade van gemaakt. Die smaakte best lekker."

Schilder een sloot en berm

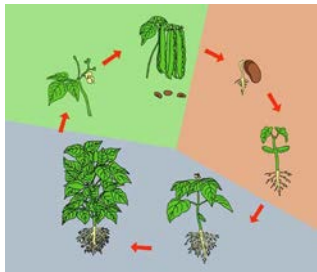

Hoe drinken planten?

Groep 5-6 Biotopen onderzoeken

“Eerst zijn we met een natuurfotograaf op pad geweest. Daarna mochten we zelf een biotoop uitkiezen om te onderzoeken. We hebben 1 m² onderzocht. Daar leven echt veel soorten planten en dieren op! Ons groepje heeft er een fotostrip over gemaakt.”

De levenscyclus van een plant

Gebruik een loep

Groep 7-8 Je milieu beschermen

“We zijn naar het waterzuiveringsbedrijf geweest. Daarna heb ik met 4 anderen een do-it-yourself-tentoonstelling gemaakt. Daarin hebben we laten zien hoe je zelf drinkwater maakt, zelf stroom maakt uit fruit, zelf planten stekt en zelf recyclet. In tabellen hebben we ook laten zien hoe je zelf je energieverbruik en hoeveelheid afval berekent.”

Zelf drinkwater maken

Hergebruiken en recycelen

Steeds grotere scope in project Omgaan met natuur

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van zelf verwonderen tot anderen laten verwonderen: kinderen struinen door natuur en onderzoeken biotopen en menselijk gedrag. Ze verzamelen materialen, maken foto's of richten tentoonstellingen in om hun bevindingen aan anderen te tonen.
- Van individuele organismen tot organismen in samenhang: kinderen leren planten en dieren herkennen en benoemen, ze leren biotopen beschrijven en leren over de kringloop van stoffen en de invloed van alle organismen op elkaar.
- Van je milieu beïnvloeden tot je milieu bewust sparen: kinderen leren met zorg omgaan met planten en dieren in hun omgeving. Ze leren over (zwerf)afval, hergebruiken en recycelen. En over het zuinig omgaan met voedsel, water en energie.
- Van waarnemen tot systematisch onderzoeken: kinderen leren waarnemen, tekenen, meten en systematisch onderzoeken van natuur of menselijk gedrag.

Veilig helpen

In het dagelijks leven gebeuren soms kleine of grotere ongelukken. Hoe kun je jezelf en anderen dan veilig helpen?

De leeromgeving: brandweer, dierenarts, EHBO'er, lotusslachtoffer, apotheek,

Groep 1-2 Veilig helpen 1

"Onze klas was een ziekenhuis met behandelkamers. Soms was ik dokter, soms patiënt. Een verpleger kwam op bezoek en nam spullen mee. Hij legde uit wat je daar mee kon doen en vertelde dat het belangrijk was om schoon te werken. Je wilt niet andere mensen ziek maken. Wij mochten de spullen gebruiken in ons ziekenhuis. We gingen toen steeds voor het spelen handen wassen en op het einde de spullen wassen."

Maak een mitella

Haal hulp bij een bloedneus

Groep 3-4 Veilig helpen 2

"Het project bestond uit een groot circuit. Elke dag leerden we iets anders over EHBO. Helpen bij een bult, schaafwond, bloedneus of tand eruit. Iemand met een EHBO-diploma hielp in het circuit. Ik wil later ook mijn EHBO-diploma hebben. Het is fijn om te kunnen helpen."

Plak een pleister

Doe een brandoefening

Groep 5-6 Veilig helpen 3

"We leerden over soorten wonden. Een huisarts liet zien hoe je die wonden moet verzorgen en verbinden. En wanneer je wel of niet 112 moet bellen. Toen gingen we dat zelf doen. Eerst gingen we daarvoor bij elkaar verschillende soorten wonden schminken en daarna verzorgen. In een rollenspel moesten we laten zien of we op een goede manier 112 konden bellen."

Schmink een schaafwond

Koel een brandwond

Groep 7-8 Veilig helpen 4

"Het project begon met filosoferen over wat veilig is. Iedereen mocht opnoemen waar je als eerst aan dacht bij veilig. Iedereen dacht aan iets anders. We leerden toen over giftige stoffen en storingen in de ademhaling en in het bewustzijn. Het project eindigde met het EHBO-inspringspel. Een bedrijfshulpverlener kwam kijken of wij het goed deden. We kregen veel tips."

Bel 112

Handel bij bewusteloosheid

Steeds grotere scope in project Veilig helpen

Leerlingen krijgen elke 2 of 3 jaar een leerroute met een steeds grotere scope. Zo leren zij steeds meer over dit maatschappelijk relevante onderwerp.

- Van handelen bij klein letsel tot handelen bij levensbedreigende situaties: kinderen leren wat te doen bij bijvoorbeeld een tand door de lip, een wond, een botbreuk en bij iemand die bewusteloos is.
- Van hulp halen tot zelf eerste hulp geven: kinderen leren een volwassene te halen om hulp te bieden, ze leren bellen met 112 en ze geven zelf hulp bij een ongeval.
- Van preventie tot hulp bieden: kinderen leren hoe zij ongelukken kunnen voorkomen, hoe zij onveilige situaties kunnen melden en hoe zij zelf kunnen handelen bij ongelukken.
- Van kleine ongelukken tot rampen: kinderen leren wat te doen bij een klein ongeluk thuis of op school tot wat je moet doen als het luchtalarm afgaat.
- Van kritiek tot feedback: kinderen leren omgaan met feedback, met kritiek geven en met complimenten ontvangen.

De 12 maatschappelijk relevante projecten

Omgaan met elkaar

We leven samen met allerlei verschillende mensen met verschillende waarden en normen. Hoe ga je daarmee om? Hoe kun je die verschillen leren waarderen?

Maken van je eigen product

We gebruiken dagelijks allerlei producten. Wie maken die producten? En hoe zien de productieprocessen eruit? Leerlingen gaan zelf aan de slag met productontwikkeling.

Leren voor later

Wat kun je van vroeger en van nu leren dat belangrijk is voor jezelf voor later? Welke talenten heb je al en hoe ontwikkel je die verder?

Zorgen voor dieren

In Nederland zijn veel huisdieren. Bij het verzorgen van een dier komt vaak meer kijken dan je in eerste instantie denkt. Hoe zorg je goed voor een dier?

Beleven van onze planeet

Op en om de aarde valt veel te bekijken en beleven. Leerlingen onderzoeken en verwonderen zich over allerlei natuurverschijnselen.

Veilig in het verkeer

De leerlingen gaan dagelijks door het verkeer naar school. Hoe kan dat zo veilig mogelijk? Wat moet je daarvoor weten en kunnen?

Zorgen voor jezelf en anderen

Gezondheid vindt iedereen belangrijk. Hoe zorg je niet alleen voor lichamelijk welbevinden, maar ook voor psychisch en sociaal welbevinden van jezelf en anderen?

Omgaan met geld

We worden dagelijks verleid tot consumptie. Op straat, in de winkel, op de tv en in sociale media. Maar ook door anderen. Hoe ga je hiermee om?

Leren van personen van vroeger

Veel personen uit de Nederlandse geschiedenis hebben nog steeds een belangrijke invloed op ons dagelijks leven. Wat kunnen we van deze personen leren?

Inrichten van je eigen omgeving

We wonen met veel mensen in een klein land. Grond is schaars. Hoe gaan we zorgvuldig en slim met onze ruimte om?

Omgaan met natuur

Zonder natuur, planten en dieren kunnen mensen niet leven. Hoe zijn planten, dieren en mensen van elkaar afhankelijk? En hoe ga je zuinig met natuur om?

Veilig helpen

In het dagelijks leven gebeuren soms kleine of grotere ongelukken. Hoe kun je jezelf en anderen dan veilig helpen?